

Lausunto hallituksen esitykseen sosiaali- ja terveydenhuollon valvontalain muuttamisesta

Valvontalain muutoksen keskeinen tarkoitus on väliaikaisesti sallia sosiaali- ja terveydenhuollon itsenäisten ammatinharjoittajien sekä muiden vastaavien palveluntuottajien toiminnan aloittaminen heti rekisteröintihakemuksen jättämisen jälkeen. Lisäksi tarkoituksena on siirtää julkisten palveluntuottajien rekisteröimisvelvoitteen täytäntöönpanon vuoteen 2027. Tavoitteena on parantaa palvelujen saatavuutta ja varmistaa rekisteröintiprosessin sujuvuus.

Yksityisten palveluntuottajien toiminnan aloittaminen ilman hyväksyttyä rekisteröintipäätöstä

Keusote katsoo, että esitetty väliaikainen lakimuutos tukee palvelujen saatavuutta. Mahdollisuus aloittaa toiminta heti rekisteröintihakemuksen jättämisen jälkeen vähentää odotusaikoja ja lisää palvelujen tarjontaa. Tämä on erityisen tärkeää alueilla, joissa rekisteröintiruuhat ovat aiemmin hidastaneet toimintaa.

Keusote pitää perusteltuna, ettei lakia sovelleta sellaisiin palveluntuottajiin, joiden toimialaan kuuluu alaikäisten palvelujen tarjoaminen. Alaikäisten kanssa työskentelevien rikostaustan tarkistaminen on kriittinen osa turvallisuutta, ja tämän vaatimuksen noudattaminen on ehdoton edellytys toiminnan aloittamiselle.

Lakimuutoksen onnistunut toimeenpano vaatii riittävät resurssit hakemusten käsittelyyn. Keusote korostaa, että lisäresurssit on kohdennettava hakemusten käsittelyprosessin nopeuttamiseen sekä ICT-järjestelmien kehittämiseen, jotta rekisteröinnit voidaan käsitellä viiveettä valtakunnallisesti. Hyvinvointialueiden tulee saada rekisteröintihakemusten tiedot käyttöönsä sujuvasti, mikä tukee järjestäjän valvontaa ja helpottaa toimintojen aloittamista.

Julkisten toimijoiden rekisteröintivelvoite

Esitys, jonka mukaan julkisten palveluntuottajien rekisteröimisvelvoite siirretään vuoteen 2027, tarjoaa hyvinvointialueille arvokasta lisääaikaa varautua rekisteröinnin vaatimuksiin asianmukaisesti ja mukauttaa omavalvontaansa ja seurantaa rekisteröinnin edellyttämälle tasolle. On tärkeää, että soveltamisohjeet sekä rekisteröinnissä edellytettävät tiedot ovat saatavilla ennakkoon viimeistään vuoden 2025 aikana, jotta muutoksen seurauksena aiheutuvaan hallinnolliseen ja taloudelliseen takkaan voidaan ennakkoidusti varautua.

Keusote esittää, että rekisteröintimenettelyjä tulisi tarkastella myös normien keventämisen näkökulmasta. On tarpeellista arvioida esimerkiksi yksittäisten palvelupisteiden rekisteröintitarvetta sekä rekisteröinnissä kerättävien tietojen yksityiskohtaisuutta kriittisesti, jotta rekisteröintiprosessia voidaan keventää ilman, että palvelujen laatu tai turvallisuus vaarantuu.

Riskit ja valvontavelvollisuus

Lakimuutoksen riskinä nähdään, että palveluntuottajat voivat aloittaa toimintansa ennen lopullista rekisteröintipäätöstä, mikä voi vaarantaa palvelun laadun, asiakas- ja potilasturvallisuuden. Vaikka lakiehdotuksessa painotetaan palveluntuottajan vastuuta noudattaa lain mukaisia vaatimuksia, on mahdollista, että kaikki vaadittavat kriteerit eivät täyty ennen toiminnan aloittamista.

Hyvinvointialueen on varmistettava, että palveluntuottajilla on asianmukainen oikeus aloittaa toimintansa ennen rekisteröintipäätöksen antamista. Tämä tarkoittaa, että vaikka rekisteröinti olisi vireillä, alueen tulee selvittää, että toiminta täyttää lain vaatimukset ja palveluntuottaja noudattaa valvontalain säännöksiä. Lisäksi hyvinvointialueen on varmistettava, että rekisteröitymättömät palveluntuottajat, kuten itsenäiset ammatinharjoittajat, täyttävät myös muuten toiminnalle asetetut laatu- ja turvallisuusvaatimukset. Valvontavastuu korostuu hyvinvointialueilla, joilla valvonnan resurssit ovat jo ennestään rajalliset. On erityisen tärkeää, että Hyvinvointialueet saavat ajantasaiset tiedot palveluntuottajista ja rekisteröintihakemuksista käyttöönsä vaivattomasti ja viiveittä, jotta järjestäjän valvontaa voidaan toteuttaa valvontalain edellytysten mukaisesti. Hyvinvointialueen velvollisuus ja vastuu korostuu myös asiakaskohtaisessa valvonnassa.

Palveluntuottajalle myönnettävä hylkäävä rekisteröintipäätös voi johtaa toiminnan äkilliseen keskeyttämiseen, mikä vaarantaa palvelun jatkuvuuden ja asiakas- tai potilasturvallisuuden. Valvontaviranomaisten on seurattava hyvinvointialueiden ilmoittamia palveluntuottajiin kohdistuvia ilmoituksia ja huomioitava epäkohdat rekisteröintiprosessin aikana. Edellä kuvatuissa tilanteissa on erityisen tärkeää, että valvontaviranomaisten ja hyvinvointialueiden välinen riittävän ja nopean tiedonkulun varmistamisen mekanismit ovat kaikkien asianosaisten tiedossa.

Johtopäätökset

Keusote pitää esitystä pääosin kannatettavana ja näkee sen tukevan palvelujen saatavuutta sekä rekisteröintimenettelyn sujuvoittamista. Lakimuutoksella on mahdollisuus parantaa erityisesti pienten palveluntuottajien toimintamahdollisuuksia ja nopeuttaa palvelujen saatavuutta. On kuitenkin tärkeää, että valvonta- ja ilmoitusprosesseja kehitetään siten, että asiakas- ja potilasturvallisuus voidaan varmistaa myös siirtymävaiheen aikana.

Esitys on kokonaisuutena kannatettava ja tukee hyvinvointialueiden palvelujen saatavuutta sekä pienten palveluntuottajien toiminnan helpottamista. On kuitenkin tärkeää varmistaa, että valvontamekanismit ovat riittävät palvelujen laadun ja turvallisuuden varmistamiseksi myös rekisteröintiprosessin aikana.

Esitetyn lakimuutoksen toimeenpanon lisäksi Keusote katsoo, että rekisteröintimenettelyn sujuvuuden varmistamiseksi ja ruuhkan purkamiseksi sekä uusia rekisteröintiviiveiden välttämiseksi tulee osoittaa tarpeenmukaiset lisäresurssit hakemusten käsittelyyn ja ICT-ratkaisujen kehittämiseen.

Hyvinkäällä 15.10.2024

Pirjo Laitinen-Parkkonen

Johtajaylilääkäri, tutkimus- ja kehitysjohtaja

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

p 0401825797